

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 51

Vineri 27 decembrie 1957

4 PAGINI, 25 BANI

La mulți ani!

Republica noastră

Colaborare

Născută din inițiativa Uniunii Sovietice, colaborarea tehnico-științifică, metodă socialistă de înfrățire, a devenit repede un factor însemnat în relațiile economice și culturale dintre țările sistemului mondial socialist, câștigând tot mai multe domenii și reprezentând o contribuție cu greutate specifică din ce în ce mai mare în dezvoltarea generală a acestor țări. Pentru prima dată în istoria omenirii, relațiile dintre un stat mare și puternic și state rămase în istoria omenirii, relațiile dintre un stat mare și puternic și state mici și ce teritorii și cu populație — au căpătat un conținut nou, au fost puse pe baze reciproc avantajoase, echilibrate.

În cadrul organismului internațional C.A.E.R. (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc), al cărui scop constă în studierea și propunerea măsurilor menite să asigure dezvoltarea armonioasă a economiei țărilor socialiste, pe baza spiritului reciproc, țara noastră primește — în domeniul colaborării tehnico-științifice, ca și în celelalte domenii, ceea ce este realmente util dezvoltării țării întregi.

Este ușor de înțeles că cel mai activ schimb de experiență și ajutor reciproc în domeniul tehnico-științific are loc cu Uniunea Sovietică, țara cea mai înaintată din lagărul socialist.

Printre cele mai importante documentații, primite din U.R.S.S. sînt proiecte de clădiri zootehnice, planuri pentru moareze electrice, proiecte pentru tractoare Belarus, documentație pentru industria petroliferă, chimică, metalurgică, electro-tehnică etc. Impofortanța unității industriale date în funcțiune anul acesta sau încă în construcție au la baza realizării lor documentația sovietică: laminorul de levi de la Roman, fabrica de cașuloid și fabrica de cauciuc sintetic.

În cadrul colaborării economice și tehnico-științifice romino-sovietice s-a organizat la noi extracția și prelucrarea primară a mineralelor din Ucraina și astfel o regiune lipsită de viață industrială s-a transformat într-un centru plin de activitate, iar exportul de substanțe minerale în U.R.S.S. a sporit simțitor activul balanței noastre comerciale.

În cadrul sesiunii de la Moscova, unde se află în plină construcție și ciclotronul de 12 milioane de electron-volți, ambele luate de Uniunea Sovietică.

În cadrul sesiunii de la Moscova, unde se află în plină construcție și ciclotronul de 12 milioane de electron-volți, ambele luate de Uniunea Sovietică.

În conformitate cu acest protocol, organizațiile și instituțiile științifice sovietice vor preda României în primul semestru al anului 1958 documentații tehnice pentru fabricarea utilajului folosit în industria metalurgică și carboniferă, proiectul de execuție pentru un cuplor cu conveier pentru călirea foilor de arc pe bază de gaz metan, documentație tehnică privind extracția fierului, de asemenea pentru fabricarea produselor din polimeri de vinil, proiecte tip și norme pentru construcții civile și industriale, inclusiv pentru construcția clădirilor din panouri mari prefabricate.

Organizațiile sovietice vor primi în primul semestru al anului 1958 peste 100 de specialiști romini pentru a se documenta asupra realizărilor tehnico-științifice și a experienței în producție în domeniul metalurgiei, energeticii, chimiei, al construcției de automobile, construcțiilor de mașini, de prelucrare a lemnului. În afară de aceasta, organizațiile sovietice, la cererea părții romine, vor trimite specialiști pentru acordarea de ajutor tehnic în industria metalurgică, construcțiilor de mașini și

Dem. Urmă

(continuare în pag. 3-a)

Dmitri Gulia

URARE

Știu pe pămînt un nume cu răsunet
Ce-n tot cuprinsul firii seamănă-n are:
E mai sonor decît sonorul tunet
Și e, decît furtunii, mai tare!

E mai măreț ca rodnicul fluviu,
Mai-nalt ca munții
ce-îl poartă-n lume,
Mai cald decît soarele efluvii,
E omul! Om! OM sună acest nume!

Întîia mea urare
pentru ei e:
Să lumineze-n veac cerestii țării,
Mai sus decît noianele de stele!
Să dea mai multă viață
celor vii!

Urarea mea pentru acela fie
Cu pure năzuiri în suflet, pururi!
Îmbina forță-n el
cu gingăsie,
Cum marea-îmbină-n ea
vigoři și-azururi.

Urarea mea, mai scumpă între toate
Lui, omului sovietic,
ii închină
Spor, bucurie, viață, sănătate
Și fericire-n anii ce-or să vină!

In rominește de Romulus Vulpesco

VEAC NOU

De la național la internațional în știință

Relația dintre aspectele naționale și internaționale ale științei aduce în discuție câteva trăsături esențiale ale științei în epoca contemporană.

Este în afară de orice îndoială că există o singură știință, care în complexul ei de fapte și de idei reprezintă patrimoniul comun al omenirii. Oamenii din toate țările au contribuit la dezvoltarea științei într-o măsură egală și în fiecare epocă. În acest teritoriu se definește caracterul internațional al științei.

Dar tot așa de reală este existența unor particularități naționale în dezvoltarea științei într-o țară definită la rîndul ei prin particularități geografice, istorice și culturale.

Fenomenu este înegal exprimat în științele fundamentale și în cele aplicative. Este firesc să fie astfel, pentru că în științele aplicative intervin într-o măsură mai largă și mai hotărâtoare condițiile locale.

Problema particularităților naționale ale unei științe este determinată de asemănarea de fapt că furtorii ei aparțin unui popor și unei culturi. Aceasta realitate a fost exprimată odinioară de Pasteur, care a spus că știința nu are patrie, dar oamenii de știință au.

În determinarea particularităților naționale ale unor ramuri ale științelor intervin, pe lîngă factorii materiali, am putea spune de mediu, și factorii determinanți de personalitatea savanților.

De fapt noi nu ne-am propus decât să enunțăm aceste aspecte ale relațiilor dintre cele două aspecte ale științei, pentru a putea discuta ceea ce prin cercetările științifice trec de pe plan național pe cel internațional. Problema nu este mai puțin complexă și interesantă.

Pentru nivelul științei în țara noastră, pentru eficiența cercetărilor ei și pentru interesul ce-l prezintă rezultatele obținute pe plan mondial, problema este de o deosebită actualitate.

Trecerea unor realizări de pe plan național în patrimoniul științific internațional este determinată de un număr de factori.

Caracterul de nouitate al unei realizări, deschiderea unui nou canal de cunoaștere, în care se dezvoltă un nou domeniu al științei, elaborarea unei noi baze teoretice explicative într-un cîmp al științelor, trecerea unor descoperiri de la nivelul cunoașterii fundamentale la aplicativ, — iată parametrii cei mai de seamă care pot determina universalizarea cercetărilor unei științe.

Tot așa de cunoscut este faptul că o știință națională nu aduce contribuții de ordin internațional decît la un anumit moment al dezvoltării sale istorice. Un anumit grad de maturitate este necesar pentru atingerea unei etape.

Exemplul unor oameni de știință, care de la început organizării unei

culturi sau științe naționale au adus contribuții de ordin internațional, nu înfrimă această formulare decît la nivelul individual și nu de masă.

Participarea savanților din țara noastră la dezvoltarea internațională a științelor contemporane este un fenomen care s-a produs încă din secolul trecut.

Este cunoscută contribuția pe care au adus-o la dezvoltarea unor domenii ale biologiei, medicinei, chimiei, geologiei și altor ramuri ale științelor Al. Racoviță, creatorul speologiei ca disciplină a biologiei și contribuțiile aduse de acesta în viața la cunoașterea viețuitoarelor din peșeri; G. Marinescu în structura celulei nervoase, a sistemului nervos central normal și patologic; V. Babeș, a cărui contribuție la dezvoltarea bacteriologiei contemporane, a serologiei, a imunologiei, este unanim recunoscută; C. I. Parhon, scotit ca unul d ntre fondatorii endocrinologiei contemporane; G. Constantinescu, creatorul unei ramuri noi a fizicii — sonicitate. De asemenea, realizările obținute de oamenii de știință din țara noastră în aviație, începînd cu Traian Viața și Aurel Vlaicu, în matematică cu D. Pompei și Gh. Tîlcoș, sînt unanim recunoscute în întreaga lume.

Nu mai puțin interesante sînt contribuțiile aduse de învățații noștri în științele sociale, domenii în care pot fi citate numele ilustre ale lui Xenopol, Conta, Iorga, Pîrvan și alții.

Condițiile create de statul democratic-popular dezvoltării științelor după 23 August 1944, au făcut ca fenomenul trecerii de la național la internațional să reapară la un nivel mult mai larg, după sîncapa perioadei regimului fascist și a anilor de război.

La încheierea primului deceniu al regimului republican, se poate verifica cu belșug de date realitatea acestui fenomen. Vom cita aici câteva exemple noi concludente din diverse domenii ale științei.

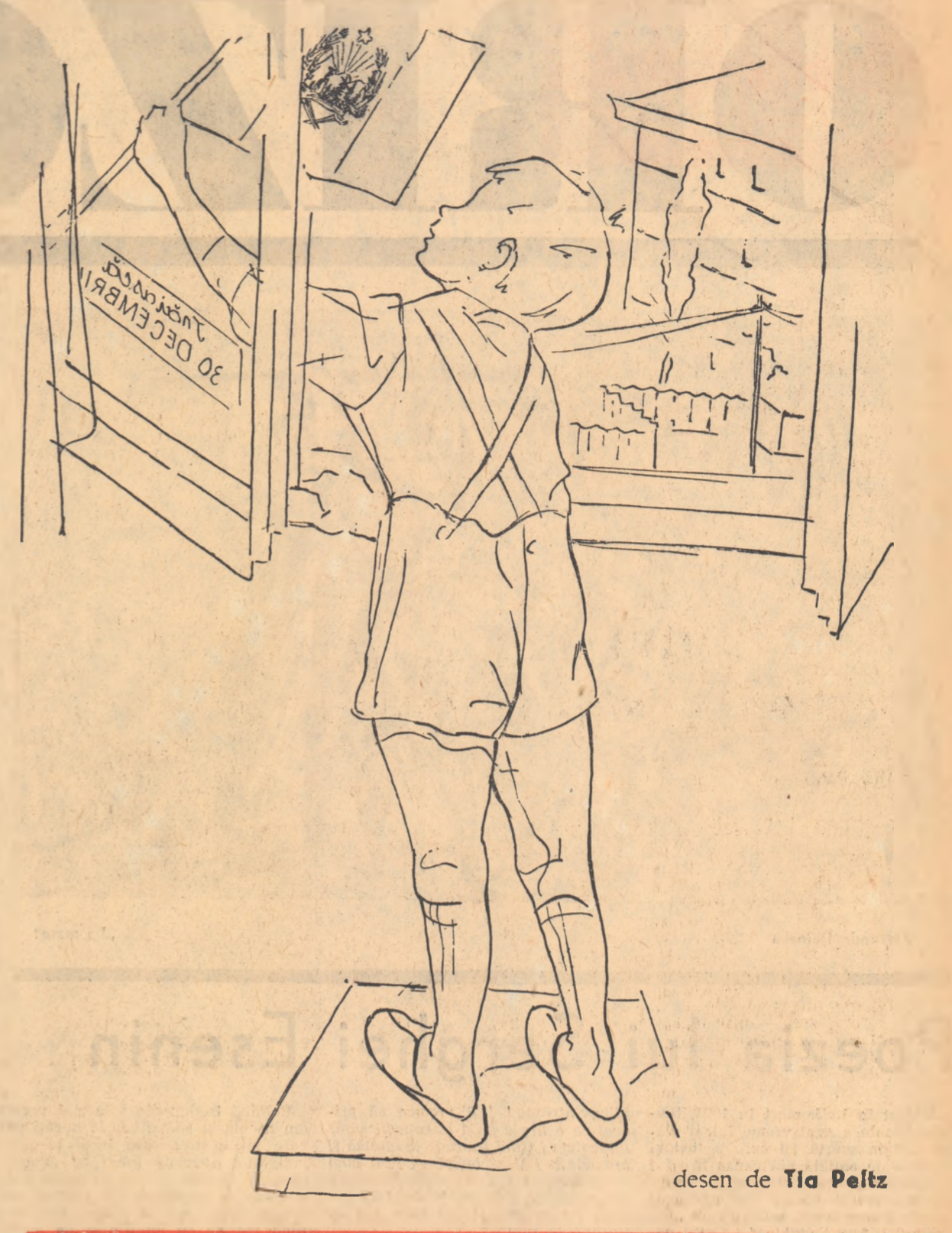
De o largă difuzare și apreciere internațională s-au bucurat cele patru volume monografice despre Uredinale și Ustilaginele, care sintetizează vastă experiență a acad. Traian Săvulescu.

Au fost solicitate pentru traducere lucrările despre Aerodinamica vitezei mari (acad. G. Caralioli) tratatul de virologie (acad. St. S. Nicolau), sinteza lucrărilor originale rominești, condensată în volumul despre epilepsie (acad. A. Kreindler). Biologia virușilor și unele lucrări despre bătrînețe ale acad. C. I. Parhon, și altele.

Asemenea exemple pot fi date nu numai din această categorie, care sînt

acad. Ștefan Milcu

(continuare în pag. 3-a)

desen de Tia Peltz

ZECE ANI

Zece ani înseamnă în același timp și puțin și mult. Înseamnă puțin dacă ne gândim la vracurile de împulare și suferință care au trecut înainte ca poporul nostru să-și poată pune sarcina construirii socialismului; înseamnă mult dacă ne gândim la adîncii prefaceri care au avut loc într-un singur deceniu de republică, în toate domeniile vieții economice și sociale.

În ceea ce privește industria, orice observator cinstit trebuie să recunoască faptul că deceniul care a trecut de la proclamarea Republicii Populare Romine reprezintă perioada unei furtunoase dezvoltări a forțelor de producție.

La șase luni după alungarea monarhiei, au fost naționalizate principalele mijloace de producție din industrie. Astfel a fost creat un puternic sector socialist în economia națională, noi relații de producție, socialiste, care au devenit un puternic motor al forțelor de producție. Sub conducerea partidului, clasa muncitoare a trecut la înlăturarea programului de industrializare socialistă a țării, ale cărei principii fundamentale au fost formulate încă la Conferința Națională din Octombrie 1945 a P.C.R.

O analiză fie chiar și sumară a dezvoltării forțelor de producție, scoate în evidență în primul rînd dezvoltarea rapidă și multilaterală a bazei materiale de producție a industriei noastre. În acești zece ani, ca urmare a înlăturării unui vast program de investiții, fondurile fixe ale industriei au fost considerabil lărgite. Este deosebit de important să se sublinieze nu numai creșterea cantitativă a volumului fondurilor fixe, ci și SCHIMBAREA CALITATIVĂ petrecută în structura bazei materiale de producție a industriei. În sensul creșterii simțitoare a greutății specifice a utilajului modern de înaltă tehnitate și productivitate.

Un factor semnificativ care caracterizează dezvoltarea forțelor de producție în industria noastră îl constituie creșterea gradului de concentrare a producției. Dacă în 1947 numărul întreprinderilor care ocupau peste 500 muncitori era de 3,8% din totalul întreprinderilor, în 1955 greutatea specifică a acestora a fost de 31,4%. În procesul concentrării producției s-au creat condițiile trecerii la marea producție mecanizată, la producția de serie pe baza specializării ramurilor și a întreprinderilor.

Ca rezultat al politicii de industrializare, aplicată cu consecvență de partid și guvern și a eforturilor harnicii noastre clase muncitoare, România a reușit să-și creeze o industrie constructoare de mașini modernă și multilateral dezvoltată. Pentru a aprecia realizările deosebite obținute în dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini, este suficient să arătăm că în 1956 producția acestei ramuri a fost de aproape 3,7 ori mai mare ca în 1950 și de peste 6 ori mai mare ca în 1938.

În prezent, țara noastră reușește să-și acopere din producția internă o mare parte a necesarului de mașini și instrumente al diferitelor ramuri ale economiei naționale.

Odată cu dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini a avut loc o contribuție largă și modernizare a bazei materiale și capacităților de producție în siderurgie — baza de materii prime a industriei de prelucrare a metalelor. Aceasta a făcut ca anul trecut producția de fontă a țării pe cap de locuitor să fie de 3,9 ori mai mare ca în 1938, iar cea de oțel, de 2,4 ori mai mare.

Industria siderurgică a Republicii Populare Romine pășește în prezent pe calea unui nou avînt. În cursul anului viitor va intra parțial în funcțiune noua oțelărie de la Combinatul

Siderurgic Hunedoara, a cărui producție este egală cu cea a întregii industrie siderurgice a țării noastre din anul 1955. În același timp, se găsesc într-un stadiu avansat lucrările de construcție a unui laminor blooming, precum și alte lucrări importante de investiții.

Dezvoltarea industriei grele și a ramurii conducătoare a acesteia — industria construcțiilor de mașini — a avut și are o înfrîngere hotărâtoare asupra dezvoltării forțelor de producție în agricultură. În acest deceniu, baza tehnică a agriculturii s-a schimbat radical. Mecanizarea progresivă a agriculturii înlesnește procesul transformării socialiste a acesteia, fiind pasul cu ritmul rapid de trecere a țării la ramurile muncitoare pe făgașul marii producții socialiste, mecanizate.

În ultimul deceniu baza tehnică a agriculturii a suferit transformări radicale. În prezent, agricultura Romine dispune de peste 32.000 tractoare convenționale astfel încît suprafața de teren arabil ce revine în medie la un tractor este de 300 ha. În comparație cu 1948, numărul plugurilor de tractor ce revine la 100 ha de teren arabil a crescut de 3 ori, cel al semănătorilor de 2,5 ori, cel al cultivatoarelor de 6,5 ori.

Creșterea rapidă a sectorului socialist în agricultură, odată cu dezvoltarea bazei tehnice moderne, creează condițiile sporirii continue a producției agricole, ca și a randamentului la

hectar. În prezent, producția agricolă vegetală depășește cu mult pe cea realizată în România burgheză moșrească.

Dezvoltarea forțelor de producție, în toate ramurile economiei naționale, s-a reflectat în creșterea productiei sociale și a veniturilor naționale. În 1956, producția industrială a țării noastre a fost de 3,3 ori mai mare ca în 1948, primul an de republică. Față de același an de referință, producția mijloacelor de producție a fost de 4,1 ori mai mare și cea a bunurilor de consum de 2,5 ori mai mare.

Un indicator care caracterizează în mod grăitor succesele puterii populare în domeniul dezvoltării economiei este venitul național. În prezent, venitul național al țării este de peste două ori și jumătate mai mare ca în 1948. În prezent, aproximativ trei pătrimi din venitul național este destinat fondului de consum pentru satisfacerea nevoilor personale și sociale ale omenirii muncii. Numai în perioada 1950—1955 s'ariari real al muncitorilor a crescut cu 28%.

Bilanțul primului deceniu al Republicii Populare Romine arată cu forța de convingere a faptelor că drumul pe care ne-a călăuzit și ne călăuzește cu înțelepciune Partidul Muncitoresc Român este drumul just, drumul prosperității și fericirii poporului român.

V. Dascălu

Dacă Jules Verne ar fi în viață!...

De câteva zile străzile orașului Nantes erau în mare fierbent. Apăruse Jules Verne!... Dacă zvonul ar fi pornit de la ștengarii care băteau ușițele orașului, s-ar fi putut crede într-o mistificare. Într-adevăr, cete de copii obraznici înconjurau orice strădă cu barbă și cu îmbrăcăminte cam deschisată și-l urmăreau pînă de-a parte cu strigătele: „Jată! pe Jules Verne! Jată! pe Jules Verne!” Erau însă și cetățeni onorabili și mai ales multe dame respectabile care declarau că-l văzuseră cu ochii lor pe ilustrul romancier, gloria a orașului său natal. În privința hărții, toate părțile erau unanime: era cu adevărat barba lui Jules Verne! În privința costumului, părțile erau împărțite: după unii, Jules Verne purta o pălărie mare de explorator și o pelerină largă pe umeri; după alții, purta gambetă și redingotă; în sfîrșit, după alții, Jules Verne umbra cu canalul, așa cum putea fi văzut în fotografiile care însoțesc ultimile ediții ale „Călătoriilor extraordinare”. Ce venise să facă Jules Verne în orașul său natal, la mai bine de cincizeci de ani de la moartea lui? Nimic n-ar fi putut s-o spună. Cei care-l întîlniseră afirmă că „romancierul părea cu desăvîrșire absent, nu răspundea la saluturi, nîr la întrebări și continua să fixeze no se știe dacă un punct îndepărtat din spațiu, sau astroul de unde privea din copilărie corăbiile care se avîntau spre larg.

Totul ajunse pînă la cunoștința comandamentului american cantonat în oraș. Întreprinzător, comandantul, un maior cu favoriți roșcați și suferind de furunculoză, hotărîse să pună mîna pe Jules

Verne. În acest scop, îi chemă la el pe detectivul Tom Shark și reporterul Jim Pakistan, atașaji unităților sale militare. (Asemenea personaje însoțesc de obicei unitățile americane din Europa, fie pentru a veghea asupra unei comportări a trupei în oraș, fie pentru o eventuală vinătoare de „vrăjitoare”, pentru a menține nalterat moraul soldaților).

— Un business pentru voi, băieți, roști comandantul, trîntind cu înțeles piciorule pe masa la care erau așezați. Ați auzit zvonul care circula prin oraș: Jules Verne pare să fie la Nantes. În America, în momentul de față, după eşuarea experiențelor cu sateliții artificiali, un asemenea om ar avea greutatea aurului. Numai gîndul lui învenitu înșește ca să dăm drumul rachetelor. Iar voi veți avea norțul voastră. Deci, mi-l aduceți aici pe Jules Verne, viu sau mort!

Ar fi greu de povestit uimitoarele aventuri ale celor doi americani în căutarea lui Jules Verne. E destul să spunem că nu rareori cetățenii cu barbă ai orașului Nantes, luați drept Jules Verne au reacționat violent, amenințînd cu reclamații la comandament. Ba chiar ingeniosul reporter Pakistan deghizat în așa fel încît propria lui mamă nu-l ar fi recunoscut, era cit pe aci să-și piardă și barba falsă și prestigiul urmînd o fată bătrînă, care se dădă drept contemporana lui Jules Verne. Acostată, bătrîna făcî răsunose cu o ploaie de umbreluțe pe spina rea reporterului, în timp ce publicul

Al. Dimitriu-Păușești

(continuare în pag. 3-a)

ORIZONT

Elogiul Ulanovei

cu Bolșoii. Nu mă lasă înimă. Că înclinate să fii spectator într-o asemenea sală, și ce bucurie să fi interpret pe asemenea scenă! Fantezia nu e o minciună. De mult îmi plăcea să imaginez sala ideală pentru spectacolele marelui repertoriu. Și iată-o aveam, cu cele 6 rânduri de loji, drapate sumptuos în catifea roșie, împodobită și încununată ca o împărăteasă, făcându-și ca o trenă cortina de aur stins, intimă și totodată solemnă și altieră, exact așa cum trebuie să fie locul unde oamenii își lasă la garderobă, odată cu haina, și o parte din personalitatea lor cotidiană, pentru a participa ca niște înalți oaspeți la săvârșirea misterului artei.

A sunat gongul, focul lustrelor s-a stins, rumoarea de stup a lojilor a încetat, cortina s-a ridicat și baletul a început. Dar în enorme genune de întineric al sălii, cu toate că nu se auzea nici un zgomot, nu era liniște, ci o încordare moartă, mai onorată decât vacanțului așteptarea. Pe urmă, din sute de piepturi, a ieșit un suspin ușor de dezlețare, însoțind fluturarea de aripi care străbătuse scena. Apăruse Ulanova.

Mă simt foarte stinjenit pentru că nu sînt un cunoscător în a'e dansului. Dar, pe de altă parte, rîndurile astea nu le scriu nici că mă laud că am văzut-o și eu pe Ulanova, nici că să răspund pur și simplu comenzi unei redacții de gazetă. Le scriu pentru că, artistic vorbind, seara aceea a reprezentat unul din marile momente ale vieții mele.

Să fiu iertat deci dacă voi continua fără să uez de aprecieri de specialist și fără să insist asupra laturii tehnice a artei Ulanovei. Ah, tehnica! Mărturisesc că, pînă atunci, la spectacolele de balet priveam în imensa multitudine egal împărțite între scenă și sală. Spre scenă pentru că de aceea cumpărasem bilet, spre sală din mirare mereu înnoită pentru încintarea publicului. De ce o fi fost deci tehnica, ceea ce la urma urmei mă lăsa destul de rece. Să aștergi pe virful degetelor de la picioare, să te învîrtești ca un titirez, să sari ca un acrobat, mi se părea desigur remarcabil. Orice performanță însă, oricît ar fi de remarcabilă, dacă se repetă de vine plicticoasă plicticoasă nu numai de la un spectacol la altul (chiar dacă în loc să fugă pe virful picioarelor de frica tărilor eroina fuge de frica americanilor) ci chiar în cadrul aceluiași spectacol. Pe scurt, deciseam că dansul nu mi spunea nimic și mă resemnasem.

Și, în seara aceea, la Bolșoi, am văzut-o pe Ulanova.

Aș fi înțeles să-mi închei articolul aici. Cîtorul cere însă să fiu mai explicit. Cum, cîtorul, n-ai înțeles că datorită acestei magiciene am avut revelația dansului? Societăți ca și puțin lucru ca într-un om ajuns la 40 de ani și care hrănește iluzia că e cit de cit o fărmică de artist — să se petreacă această tardivă minune a trezirii la un ordin de frumusețe pe care nu-l bănuia?

Dar asta e ca o a doua tinerețe! Și totuși veți poate o descriere a ceea ce am văzut. Ei bine, nu se poate descrie. Pentru că dansul nu e nici poezie, nici grand ecart, nici pas-de-droit. E muzica făcută om și omul făcut semn. Și o să-ți divulg o taină mare pe care am descoperit-o datorită Ulanovei: dansul suprem e nemiscare. Deci inefabil. Mulțumesc, Ulanova!

Horia Lovinescu

Ivan Readcenko LINIȘTE

Tovarăși, mîndră e secara!
Și noapte este,
O noapte de poveste...
Uitării-mi dau toate simțirile
Și-n lături zviru amintirile.
Secara-n patru zări se nclină.
Răsare luna să ne dea lumină.
Sub razele-i și-nflia rouă
Și-n lături argintărie nouă.
Ai spune că e liniște deplină.
Dar greieri firiți-n surdina.
Mi-aduc aminte noaptea liniștită
De dinainte de război.
In zori porni bătaia cea cumplită.
Ce bine-i să respiri răcoare.
Te-nviorază-a nopții pace-adîncă.
Năframa unei fete-n cealță-apare.
Trece-o pereche fredonînd...
De ce-au nevoie-ndrăgostiții
Decît de pace pe pămînt?
Dar în rîstimp un suier — parcă tunetul —
Cu zbor ce-ntruce sunetul,
Cu un bolid vînd prin spații —
Trecu în goană avionul cu reacții.
Nu, zgomotul acesta nu zgîrie-n auz
Și nu se stinge în ecou ca un obuz.
Bolidu-acesta ce vădudh minîncă,
Nu turbură a nopții pace-adîncă.
Da, tunetul iscat de buna zburătoare
Nu s-a pierdut în hăuri lung clocoțitoare.
Cî tînîc se imbină
Cu liniștea,
Cu dragostea,
Cu luna plină...

În romînește de George Dan

Alexandr Deineka

„La mare”

Poezia lui Serghei Esenin

Născut în 1895, mort în 1925, Serghei Esenin a avut vreme într-o viață atât de scurtă (și care a fost și cumplit de agitată din cauza firii lui neconformiste și răsvrătite) să publice mai multe volume de poezii și câteva poeme lungi, printre care „Pugačov”, „Ana Sneghina”, „Omul negru”.

Fiu de țaran, Esenin are în chip adînc și covârșitor sentimentul naturii. În poeziile lui natură este aproape într-una evocată, cu un belug de imagini care au această rară calitate că sînt foarte ingenioase și chiar ciudate de multe ori și totodată extrem de firești, necăutate, izvorite fără sforțare dintr-o sensibilitate care interpretează metaforic pasajul: „In sullet și pe vale e răcoare, / Amurgu-i turbă vîntul de oi. / La marginea grădini toșitoare / Se stînge-un zvon de zurgăli vioi”. Sau: „Tu albă minune, tu limpede seară / Fierbinții mi-s obraji de gerul din cîmp. / Răchitele svelte cu sinii albi, / Îmi vine deodată la piept să te string. / O, codrul ce-n piclă cinchit picotește! / O, ninsele lanuri sub teafăr îndemni! / Îmi vine în brate s-apuc voincește / Frumoasele sălci cu solduri de om”. Sau această dionisiacă evocare a unei plimbări de iarnă: „Sania gonește, zările se sparg. / Bine-i cu iubiță să te pierzi în larg. / Vîntul cîmp stele pe surișul tău. / Peste cîrpe aia dură luge-un zurgăliu. / Prin tolene șargul uite-l-că turbat. / Undeva-n poiană joacă un paltin beat. / Ne-om opriri-trebîndu-l: „Ce-i cu tine, ce-i? / Și-auzind armonici vom juca tustrei”.

Poetul își ia aproape întotdeauna din natură termenii de comparație pentru ilustrarea sentimentelor lui. Se aseamănă singur cu un copac: „Cum frunzele copacul risipește, / Cu vînte triste risipesc și eu”. Natura este confidenta lui mereu, și trăsătură aceasta îl asează pe Esenin printre poeții romantici. Expresia lui însă este lipsită cu desăvîrșire de patetismul, nu rareori magnilocvent, al multor romantici. La Esenin nu e nici o elocvență, decît doar aceea a entuziasmului poetic care nu are niciodată stridente fiindcă este înrudit cu adorația. Asta nu înseamnă că poezia lui Esenin este domoală și lină. Dimpotrivă ea este viguroasă, izbucnitoare, zburcătoare: poetul știe să cînte în șoaptă, dar să și hăulescă chemînd la joc copacii, lelele, iașul și luna. Acesta este chiar tonul lui preferat. Dar, cum am spus, nici o stridență în aceste chioțe: și tot așa, nici o poză. Atitudinea asta îl prinde bine, pentru că în este firească: ea îi este și necesară pentru a-și putea exprima pe deplin și cu adîncime firea. Esenin ar fi putut să pună vîntii și operele lui ca epigraful versul din „Faust” al lui Goethe: „Virtutejul mă dăru, plăcerii dure-roase”. Vorbește deseori de zburcîmîntul din el, asemîndu-l cu un viscol: „Vreau sorbind privirile-ți blajine, / Viscolul simțirilor să-l ascult”. Sau: „M-a-ntrabat: Atară viscolu-i buimac? / Să-nclădesc cîmînul, patul să-ți-lac? / Am răspuns iubitei: Azi prin vînt și ger / Cîneva flori albe leapădă din cer. / Poți așterne patul și sullen cîmîn. / Eu și fără tine sint de viscol plin”.

S-ar putea deslusi și un motiv al desrădăcinării în poezia lui Esenin. Pomeneste în multe locuri de mama lui care a rămas acasă și care plînge după el, cel dus în lume. Într-o „Scrisoare mamei” poetul spune: „Mi se scrie că ești turburată / Că-ți dor de mine ne-cetat, / Că ades bați drumul, supărată, / În paltonul vechi și demodat. / În căbaste seri-ți se năzare, / Gînd pustiu ce lacrimi dă val, / Că la crîsmă într-o-nclătare, / Mi s-a-nîpt în inimă un pum nal... / Ca-n trecut mi-i inima duioasă, / Am un vis, un vis pe care-l storc: / Să mă smulg din dorul ce m-apasă / Și la noi acasă să mă-n-torc”. În altă poezie însă, poetul alungă gîndul întoarcerii și spune mamei: „Destul cu jale! Nu mai

plînge-ntr-una! / E vremea să prîncepi ce e firesc / Că și copacii sîntăr todeauna / Cînd frunzele de-aramă și prîpădesc. / Vese, bucuria-i rară, cum la geamuri / Un svon primăvăratec s-a răsrînt... / Și eu — decît aș pute-zee pe ramuri, / Mai bine ard cu lacădă, în vînt”.

Firea lui nestatornică, nespusă, răsvrătită, nu se poate împăca multă vreme cu dușoia și cu părărierile de rău după viața domoală a copilăriei. Este în Esenin ceva din firea onora din eroii povestirilor cu vaqabonzi ale lui Gorki: Konovalov, Emelian Pileai, Celkaș, pe care mereu îi cheamă tărîmul de dincolo de zare, și-i stăpînește mereu dorul de ducă. Nu-i de mirare deci că el a evocat într-un poem figura lui Pugačov „Răsvrătîtul. Poemul acesta, scris cu aceeași bogăție de imagini ca și poeziile, este o interpretare desigur personală a lui Pugačov, probabil cu minime conformări istorice, dar de o putere de expresie splendidă. Pugačov devine, peste contingența istorică, Răsvrătîtul și Neconformistul, cu ceva din înșuși personalitatea poetului. Versurile, fără rîm regulat, curg torentuoase și hăulesc splendid în cel mai desăvîrșit ton esenian.

Pugačov apare în trîșorul Jaik. Pugačov: „Ah sînt isovîț și piciorul crîncen mă doare!... / Nechează drumu-n zarea ce turbură avan. / Să-las celor săbataci și zdrențușorii, tu oare, / Chiar tu ești, haiduceșcule Ciagan? / Îmi place aroma steler tale / Și pămîntul din care sareă s-a scurs / Prin iarba udă se tăvălește agale / Luna ca un galben urs. / Însîrșișî sint aci, sint la fîntă rivnînd / Ca lanțurile talozurilor s-au frînt vrăjmașii mereu. / N-au izbutit ca într-o leopă de plop, ascuțit, / Să înalțe vîntreaur capului meu. / Jaik, Jaik, tu mai chemat încoace / Cu geamîntul norodului asuprî și răpus! / Holbau în inima mea ochi de broaște posace / Satele mlînlite sub apus. / Dar eu știu că aceste izbe / Sint clopote de lemn ne sînd. / Glasurile lor ca pe niște nouri le-a semănat vîntul suflînd. / O, ajută-mă, tu negură a stepei, ca prin furtună / Să-mi pot îndeplini grozavul gînd”.

Sau acest monolog al unui oștas care, toamna pe ploaie face de străjă în tabăra lui Pugačov: „Mil de draci, mi-i de copii, mi-i de diavoli și vîntoase! / Ce mai plo! / Ce mai scriboase plo! / Scriboase, scriboase! / Parcă udul puturos al unor bîi / Curge din nori pe cîmpii și sate glozoase. / Scriboase plo! / O, toamnă, toamnă! / Crengile goloșe, plîns, / Ca zdrențușorii lîngă drum stau ghem. / Pe-așa vremuite, cîni, cu cozile strînse, / Să-și scoată capul peste prag se lem. / Și tu stai, stai chiar de-ai crăpa-n suvoi / Mîncînd cu ochii întunecimea lîrii...”

Comparațiile și imaginile sînt de o mare truculentă, neașteptate, izbutoare prin îndrăzneala lor: „Răsvrătirea iată căjei sîngerosi”; „De ce ochii tăi? / Ca doi zăvozi pe care lanțul îl ține / Prin umezeala sărată se-nvîrt neliniștiți”; „Amurgul, lup hîmînd, a ieșit să linchească singele zării”; „Ca niște broaște negre prin nămoluri, tunurile își vor lepăda icerele lor de oțel”; „Primăvara cînd apele latră / Piopul iar se va acoperi cu coajă moale și verde, în noi dimineți... / Dar frunzele vechi nu s-or mai întoarce niciodată la verdea lui vatră; / Vor fi cărate de fier și călcate de drumet”. Ascultă, ascultă, sintem, niste frunze vechi noi amidoi! / Deci pentru ce ne-am legăna pe crengile chiricite și goale? / „Pretutideni răsîtuți / Și urî zvonurile ca niște cîni pe porți. / În inimile oamenilor sultă / Vîntul jilav cu duhoare de mlaștiri și de morți”.

Această revărsare de metafore și de imagini nu se cheltuiește niciodată, la Esenin, pentru o strălucire zadarnică. Imaginea pornește din adînc, dintr-o sensibilitate vibrantă, în chip firesc și spontan și sub îmboldul unei imperioase nevoi de exprimare, și de aceea limbajul acesta hiperbolic, extravagant uneori, bizar, plin de contrast și de asociații neașteptate, nu supără și nu obosește, și acceptă această cumplită tensiune verbală așa cum o acceptă la Shakespear.

Reluînd traduceri sale mai vechi din Esenin și adăugîndu-le bucăți pe care nu le tradusesse încă, în primul rînd poemele lungi cu „Pugačov” în frunte, George Lesnea a dat o versiune romînească a poeziei lui Esenin care merită toate elogiile, fiind lucrată cu intuiție și un mare meșteșug poetic. Citatele care au servit la ilustrarea însemnărilor de față sînt o dovadă, cred, de excelența traducerii. Un poet rus de valoare, unul din puținii mari poeți ai acestui secol, devine astfel oaspetele literaturii noastre și ne vorbește romînește.

Al. Philippide

Din planurile editoriale pe 1958

Editoriile din Uniunea Sovietică anului, pentru anul ce vine, o bogată activitate editorială, a fi în domeniul literaturii sovietice și în acela al traducerilor din patrimoniul literar universal. Astfel, editura „Iskusstvo” va acorda o deosebită atenție tipării unor colecții ilustrate, la care își vor da contribuția scriitorii și artiștii plastici sovietici de seamă. Între acestea se numără și lucrarea „Arta și cotidianul” aparținînd scriitorului A. Saltkov, „Discuție despre gust” de Leo Kassil ș.a.

Credincioasă tradițiilor sale, editura „Iskusstvo” va publica în continuare colecția de studii despre viața și activitatea marilor maștri ai scenei ruse și sovietice. Vor apărea volume despre K.S. Stanislavski, S. Mihoels, L. Leonidov, precum și culegeri de articole privind arta scenică în lămurii socialiste și capitaliste. În noua colecție „Biblioteca dramatică” vor vedea lumina tipăririi o seamă din cele mai bune piese din repertoriul clasic rus, sovietic și universal. Prin-

te ele se numără piesele de A. Tolstoi, E. Rosland, Byron, Maeterlinck etc. În planul editurii, aria cinematografică va fi prezentă prin lucrările „Istorie universală a cinematografeiei”, voloroasă lucrare teoretică „La școala lui S.N. Eisenstein” ș.a. În sectorul plastic, „Iskusstvo” pregătește tipărirea unor monografii ilustrate despre pictorii clasici ruși și sovietici. Și editura „Sovetskaja Rossiia” va desfășura în anul an o activitate de-

sebit de bogată și variată. Planul pe 1958 prevede tipărirea unor lucrări din domeniul social-economic, politic, al literaturii pentru copii, „n-aveți un bilet în plus”, dar seara, la intrarea teatrului, mi-am dat seama că n-aș fi făcut decît să adaug încă o mutră dezamăgît la galeria nenumerărilor mofuzi care așteptau providențialul bilet suplimentar. Norocul s-a ivit sub forma unei sonerii de telefon. I. A. Zavadski socotea că nu trebuie să trec prin Moscova fără s-o vîd pe marea dansatoare și-mi oferea, curtenitor și amical, unul din cele două bilete ale lui. Sar peste întîlnirea cu artistul poporului I. A. Zavadski (ceea ce e ne-drept), sar peste metrou (iarși neurept) și iată-mă în sala Teatrului de operă și balet. Sar numai pe jumătate peste întîlnirea

„Baia” la Teatrul Giulești

„Baia” este o satiră entuziasă, poate cea dinții din istoria teatrului universal. Nu cumva în piesele sale, atît de firezi cunoscute la noi, Maiakovski a întemeiat o formulă nouă? Nu cumva el a scris satira realist-socialistă înainte ca estetica și esteticii să prîndă dramaturgiilor asemenea sătiră? Să vedem în ce constă această satiră entuziasă.

În primul rînd, evident, în satiră. „Baia” — spune Maiakovski — spală de birocrăți, de fapt îi curăță, înruce potul și un vînt, plensînd fără jenă ceea ce se cuvine plensînd. Maiakovski îi curăță pe Pobedonosikov, directorul intrat în stadiul social și moral al putrefacției; sursunimul concediază pudic dactilografa „pentru că se dă cu roșu pe buze”, dar vrea să tirască după el, în voiaj, pe banii statului o femeie fardată (tipăr în vreme ce nevasa e trimisă, principial, la bucătărie. Trasează, cu prezumțiune, directive absurde, dictează cuvîntări despre tramvaișele de tip nou, amestecîndu-i în această chestiune pe Alexandru Puskin și Lev Tolstoi. Cere să i se facă portretul calare, vorbește cu entuzăz despre popor, dar afară, oamenii fac coadă la el cu săptămîniile și nimeni nu reușește să pătrînd în birou; aflînd că va pleca într-o fantastă călătorie pe 100 de ani, cere să i se asigure diurna și un avans pentru această perioadă, dar nu vrea cu nici un chip să acorde fonduri inventurilor mașinii de accelerat timpul. Pobedonosikov este un tip pe care îl cunoaștem nu numai din literatură, Maiakovski l-a prins excelent, el este figura nr. 1 a piesei.

Pobedonosikov în calitate de șef (al instituției și de personaj principal al piesei) are cîțiva colaboratori, schițați prin metoda gestului mecanic și al ticului verbal. Optimistkon, secretarul care nu permite solicitanților să intre la șef, și-a organizat un sistem foarte modern de dosare, cu ajutorul căruia poate să răspundă oricînd orișicui care-i situația cererii respective, numai că răspunsul este întotdeauna negativ. Birocrațismul nu rezolvă, el împiedică rezolvările, activitatea lui

fiînd prin structură, pasivă. Ivan Ivanovici este, la rîndu-i un reprezentant al birocrăției. Vine pe teren cu servile și cu un gazetar destul de dubios, întrebă maniac dacă există teorie electricizată de idee. Ideea pare a fi realizarea mașinii de accelerat mersul timpului, de construire a socialismului, pe care oamenii puri ai revoluției îl vor mai grabnic înfăptui și fără Pobedonosikov. Mașina e un simbol. Entuziasmul se împarte între entuziaștii, dintre care pe primul plan sînt Năstrușnikov, Ciudakov, regizorul, Femeia fosforescentă. Aceștia, cum arătam mai sus, nu sînt „caractere” în înțelesul clasic al cuvîntului ci frînturi de energie și entuziasm, oameni care ard

în al doilea rînd, este entuziasmul. Aici nu mai poate fi vorba, ca la satiră, de personaje distincte, ci de o echipă întreagă, am zice o „masă” electricizată de o idee. Ideea pare a fi realizarea mașinii de accelerat mersul timpului, de construire a socialismului, pe care oamenii puri ai revoluției îl vor mai grabnic înfăptui și fără Pobedonosikov. Mașina e un simbol. Entuziasmul se împarte între entuziaștii, dintre care pe primul plan sînt Năstrușnikov, Ciudakov, regizorul, Femeia fosforescentă. Aceștia, cum arătam mai sus, nu sînt „caractere” în înțelesul clasic al cuvîntului ci frînturi de energie și entuziasm, oameni care ard

la incandescență, fiind valabili artiștii-cește nu prin „complexitate sufletească” ci prin arderea lor care produce emoție, sîrînd rampa. E o formulă de teatru, răsîndită în dramaturgia modernă și, fără îndoială aplicabilă, cu condiția ca în spatele ei să nu se ascundă neputința de a crea caractere. „Schematismul” lui Maiakovski e voit, deci nu mai e schematic și un mod abstract de a încorpora ideea. Esențial aici este entuziasmul, ceea ce ne obligă să tragem o a doua concluzie, și anume că este posibilă coexistența dintre satiră și entuziasm revoluționar.

Teatrul lui Maiakovski fiind o surpriză, nu se mira că soarta sa pe scenele teatrelor a fost, la rîndu-i, surprinzătoare. Dar mai surprinzătoare ca orînde a fost această soartă pe scena romînească.

După ce vreo treizeci sau patruzeci de ani nici „Baia”, nici „Ploșnița”, nici „Misteria Buff” n-au văzut la noi lumina rampei l-am descoperit — dintr-odată pe Maiakovski dramaturgul, s-a vorbit exploziv despre genialitatea lui și publicul a așteptat. Cam mult însă. Căci nici unul din marile ansambluri buceștine n-a îndrăznit a se apropia de geniu. Unora li se părea că Maiakovski este extraordinar, dar în sala teatrală, Altoră că este teatral, dar atît de difiil încît

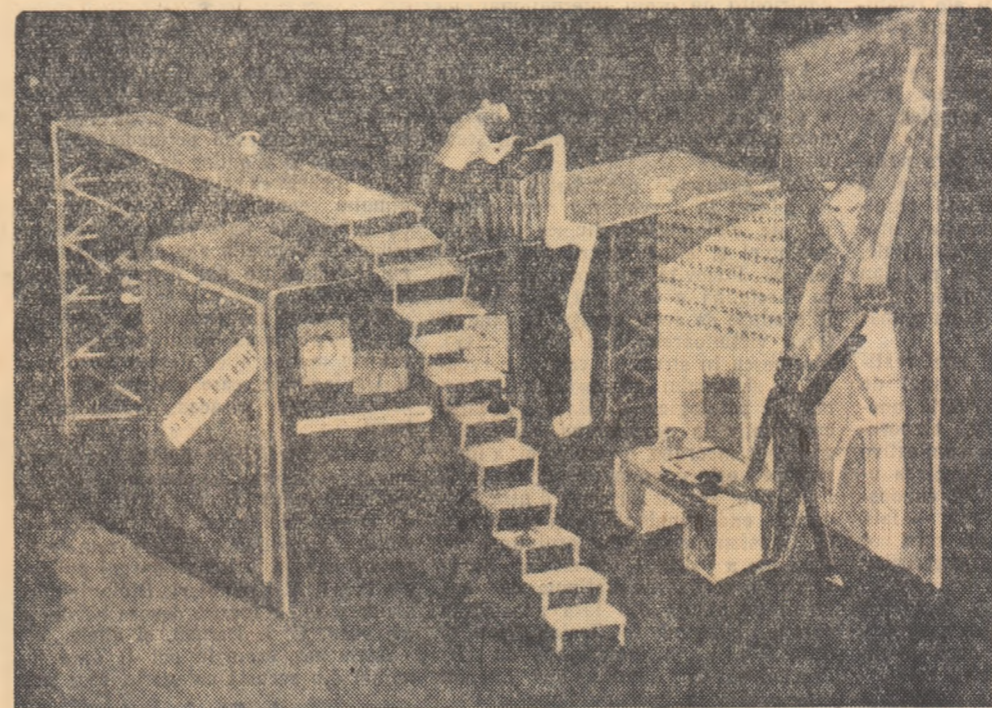
nu găsesc nici regizori nici actori pe seamă. Atunci un teatru de „periferie”, fără prea mari succese la activ, îraged și pe la începuturi, a anunțat opinia publică, că va juca la a 40-a aniversare a Marii Revoluții — „Baia”, Nimeni, sau aproape nimeni n-a crezut în artiștii teatrului C.F.R.-Giulești și poate nici ei înșiși.

„Dar a venit premiera și, cu aceasta, cea mai mare surpriză a stagiunii ca, să folosim limbajul de cuvînt, „Baia” este nu numai un spectacol ales, cum pînă sînt acum, dar el se numără printre cele mai interesante din ultimii 3-4 ani.

Odată cu Maiakovski s-a lansat cu acest prilej tînărul regizor Horia Popescu, vîndînd simțul contemporanității destul de rar, capacitate de stilizare și, mai ales, posibilitatea de a nu fi rege cu o piesă ce putea fi regizată abstract și prețios, — ci febril în sensul adevărat al piesei satirice a lui Maiakovski.

Odată cu Horia Popescu, a fișnit — deși nu surprinzător, fiindcă el provocă mereu surprize, — un decorator dintre cei așteptați, veșnic tînărul Jules Perahim care, pentru absența sa de pînă acum în scenografie, ar trebui pus (sîntem la capitolul Maiakovski) în discuția revoluției.

„Baia” spală de birocrăți, dar este teatral, dar atît de difiil încît

„Baia” de George Dan și Perahim

Sărbătoarea Ucrainei

La 25 decembrie s-au împlinit 40 de ani de când Congresul Sovietelor din întreaga Ucraină, întrunit la Harkov, a proclamat constituirea Republicii Sovietice Socialiste Ucraine, Poporul ucrainean a fost astfel cel dintâi după poporul rus care a pășit pe calea revoluției socialiste deschișind o eră nouă în istoria statului său.

La 24 decembrie s-a deschis la Kiev sesiunea Jubiliară a Sovietului Suprem al Ucrainei, consacrată celei de a 40-a aniversări a R.S.S. Ucrainene. La lucrările sesiunii au luat parte delegații din toate republicile unionale, inovatori din industrie și agricultură, oameni de știință și cultură din Ucraina. Din însărcinarea C.C. al P.C.U.S., a Prezidiului Sovietului Suprem și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., la lucrările sesiunii a luat parte Nikita Sergheevici Hrușciov, prim secretar al C.C. al P.C.U.S.

În raportul prezentat cu acest prilej, A. I. Kirilenko, prim secretar al C.C. al P.C. al Ucrainei a făcut o concludentă trecere în revistă a glorioșului drum de victorii străbătut de poporul ucrainean în această etapă istorică.

Astăzi, pe harta lumii — a subliniat A. I. Kirilenko — R.S.S. Ucraineană arată cu totul altfel decât în primii ani ai existenței sale. Republica a ocupat locul ce i se cuvine pe arena internațională. Ea este una din țările fondatoare ale Organizației Națiunilor Unite și unul din statele industriale puternice din lume. Producția industrială globală a sporit în 40 de ani de 20 de ori, industria cărbunului ocupă acum locul al treilea în Europa și locul al patrulea în lume.

În cuvântul său N. S. Hrușciov a subliniat că sub conducerea partidului comunist oamenii muncii din Ucraina și-au creat în decurs de 40 de ani un stat popular, socialist, cu adevărat liber, suveran, unit prin legături de prietenie frățiască de nezdruccinat cu toate popoarele Uniunii Sovietice.

Retrăind-se la creșterea industriei Ucrainei, N. S. Hrușciov a subliniat rolul ei important în dezvoltarea industrială a Uniunii Sovietice. Colhozurile și sovhozurile și toți oamenii muncii din statele Ucrainei trebuie să considere drept un fel al lor depășire considerabilă a Americii.

În continuare Nikita Hrușciov a dat cifre salutare C.C. al P.C.U.S., Prezidiului Sovietului Suprem și Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., adresat poporului ucrainean.

În clișeu: Kiev, Piața Kalinin.

Dacă Jules Verne ar fi în viață!...

(urmare din pag. 1-a)

adunat în jurul lor îl invitase nu tocmai politicos să se căra cu mai repede în America, unde virtuțile fetelor bătrâne vor fi fost ceva mai puțin austere.

— Mă de draci! exclamă celebrul detectiv după trei zile de infructuoase cercetări. Mă de bombe! exclamă și renumitul reporter, tot așa de puțin norocos.

— Ce facem acum? se gîndeau și unul și altul. Reporterul era însă mai abil. Lăsîndu-și detectivul să se descurce cum o știe, Pakistan se duse acasă să tînu-și un raport senzational pentru „New York Herald Tribune”.

— Timpul e bani, rosti el sențentios ca un yankeu.

Comod instalat în fața unei sticle de whisky, Pakistan începu să redacteze. Era tocmai la al optulea whisky și al optulea capitol intitulat „Căpitanul Jules Verne”, cînd o înfrîntare nemădormită îl puse față în față cu ilustrul romancier. Tocmai își admira scrisul, pe care-l socotea încă cîntec, cînd Jules Verne, în carne și oase*, se instală în fotoliul din fața sa.

— Nu te mai ostent, domnule Pakistan, să împrivezi o convorbire cu mine, spuse Jules Verne. Știu că mă căutați, bănuiesc cam pentru ce și de aceea am venit singur.

O, mister Verne, ce onoare pentru mine! Faima așu, a trecut de mult oceanul. Iată de ce vreau să vă propunem o călătorie în Statele Unite. Această călătorie a dumneavoastră va fi cu atât mai extraordinară, cu cât vă va face în scurt timp cel mai bogat om din lume!

— Știu prea bine că americanii nu mă gîsesc așa de extraordinare călătorie mele din trecut. Este adevărat că multe din premoniile mele au fost astăzi realizate sau depășite. Eroului meu Phileas Fog i-au trebuit odinioară 80 de zile ca să facă ocolul pămîntului; astăzi cu ajutorul sovietice de ultimă tip, care fac 2.000 km. pe oră, ocolul pămîntului s-ar putea face în câteva ore. Totuși, nu-i mai puțin adevărat că în condițiile tehnice de atunci, isprava lui Fog nu era lipsită de interes. Cu gîndul la libertatea Indiei, căpitanul Nemo își construise faimosul său „Nautilus”. Astăzi, libera-

tea Indiei este un fapt îndeplinit. Submarinul atomic l-a depășit pe „Nautilus”. Totuși căpitanul Nemo va rămîne pînă la urmă fantezii care a precedat submarinul. Ce copilăroasă vești zice, era ideea Guntclubului de a trimite un proiectil în lună cu ajutorul piroxilului, bazat pe principiul nitroglicerinei și folosind o putere de 6 miliarde litri de gaz. Dar pe atunci nu se putea concepe o forță de propulsie mai mare. Astăzi sovieticii au reușit să lanseze doi sateliți artificiali și pînă la urmă, făcînd primii pași pentru cucerirea spațiilor astrale. Cum s-ar putea compara viteza fictivă a piroxilului cu viteza reală de 8 km. pe secundă a unei rachete? De abia astăzi visul meu începe să devină o realitate!

— Mă iertați, mă rog, mister Verne. Dacă-mi aduc bine aminte, eroii dumneavoastră din „De la Pămînt la Lună” nu și-au atins obiectivul dintr-o eroare de calcul. S-ar putea ca tot o eroare de calcul să fie cauza repetatelor noastre insuccese. De ce n-ați vrea ca o greșală veche și una mai nouă să fie reparată printr-o nouă contribuție a genului dumneavoastră inventiv? Întreprinderile noastre n-ar cruța nici o cheltuială ca să pună mina pe așa ceva. Fixați orice sumă. O veți dobîndi.

— Domnule Pakistan, să nu credeți cumva că am jobia anglosaxonă. Este adevărat că încă de la descrierea aventurilor celor trei ruși și trei englezi în Africa centrală mă bucur de această reputație în lumea dumneavoastră. Am fost și sint rău înțeles. Admir calitățile reale ale genului anglosaxon. Dar nu sint de această concepție mercantilizată a conducătorilor dumneavoastră care cred că totul se poate cumpăra cu bani. Ați înălțat în țara dumneavoastră o împunătoare statuale a libertății, dar nu știți ce este libertatea și cu atît mai puțin libertatea creației. Credeți că o puteți inventa sau stimula cumpărînd-o cu bani? Vreți să zburăți în spațiile astrale, servindu-vă drept aripi de doi saci cu bani? Dar aurul atîrnă prea greu, el vă fîntuiește mereu pe pămînt, vă interzice zbururile în înălțimi! Ce s-ar fi ales de plămîmirile mele de ieri, devenite astăzi realități, dacă ele s-ar fi cumpărat cu bani? Libertatea de creație nu-si poate lua zborul decât dacă este propulsată de o adevărată idee-forță. Eu am crezut forță încreter în posibilitățile creatoare ale omului, în progres ca lege nezdruccinată a conștiinței omenești, ca lege a perfectibilității umane. Iată secretul plămîmirilor mele, iată de ce ele

au căpătat viață astăzi. Dumneavoastră mi propuneți să mă îndoați cu aur, crezînd că o gîsca astfel îndopată își va putea lua zborul spre țări; dar gîsca aceasta va cădea imediat la pămînt ca și faimosul dumneavoastră rachete. Nu i-ați plătit oare pe savanții germani inventatori ai bombelor V-1 și V-2 cu speranța că vă vor fabrica rachete și sateliți artificiali? V-ați înșelat crezînd că puteți cumpăra inventivitatea acestor oameni!

Uitați-vă la sovietici. Ei au reușit să lanseze pînă acum doi sateliți artificiali. Luîndu-vă mereu înainte, ei vor reuși în viitor să viziteze nu numai spațiul nostru planetar, dar să deosească poate și limitele atracției solare. De ce, v-ați pus oare întrebarea? Pentru că ei cred, ca și mine, în posibilitățile nelimitate ale forței creatoare omenești. De aceea vîsurile lor de azi vor fi realitățile de mâine, după cum vîsurile mele de ieri au devenit realitățile de astăzi. Libertatea de creație, ideea-forță care-i dă naștere, nu pot fi cumpărate cu aur. Iată de ce nu voi merge în America și voi renunța cu entuziasm la acest ultim ocol extraordinar pe care mi-l propuneți.

— Mister Verne, rînji Pakistan, împărtășiți cumva ideea comunistă?

— Pe timpul meu am fost cel mult consilier municipal republican la Amiens. Dar cum comunistii sint mereu în fruntea realizărilor, te mai îndrăznește, nu știu dacă, trăind astăzi, nu mi-aș revizui vechile mele opinii politice...

— Nică un cuvînt mai mult, mister Verne! Dacă nu ureți să mergeți de bună voie, vă vom sili de pe poziții de forță! Și înnebunîți, Pakistan scoase revolverul. Dar în aceeași clipă, Jules Verne se mistui, ca și cum o forță misterioasă l-ar fi făcut să treacă prin ziduri.

— Sapristi! exclamă gazetarul și de ciudă își turnă cel de al nouălea pahar de whisky. Să te lupți cu fantomele! Apoi, luminat deodată de o idee năstrucnită, înșiră pe hîrtie cu o calligrafie îndolnică: Capitolul al nouălea: „Jules Verne, ordătoare comunistă”. Din nefericire, urmarea nîtrîză să vină. Pakistan se gîndi că e timpul să se ducă la culcare. Împietîndu-se, se îndreptă spre pat, dar se îngîna aforismul lui preferat la sfîrșitul unei zile de lucru: „Greu munca și munca reperioricească pentru un gazetar american”.

REVELION ANUL 2000

1 IANUARIE 2000. Cu acest reportaj — să mi se îngăduie o mărturisire de ordin profesional — subsemnatul aniversează a optzecea dată de seamă revoluționară. Prima a scris-o în 1920, cînd a debutat în gazetărie și avînd ghinionul să repurtaze succes a mai complex, de atunci, șaptezeci și nouă, inclusiv aceasta. La fiecă zîntă de an, o cronică festivă. Optzeci... E un amănunt fără însemnătate, desigur. Dacă îl dau în vileag, o fac de dragul uimirii pe care nevinovata indiscreție o va provoca băieților și fetelor înfrînții așară la vesele serbare a sfîrșitului de mileniu. Tinerii convivi m-au tratat ca pe unul de vîrstă lor, cu un hătîr, să zicem de 10-15 ani, hai douăzeci, fiindcă s-a broștat cineva să-și aducă aminte că în 1987 a reținut iscăltura mea sub reportajul unei călătorii în lună.

— Ai 35 de ani, în cazul acesta — și-a dat cu presupunerea o codană, lăra să atribuie prea multă importanță șaradei, care în vremuri nu chiar îndepărtate, constituia un lucru tare delicat. Tot ea a reflectat: „parcă mai știi azi cine-i bătrîn!” Și s-a uitat la lumea din jur, probabil din dorința de a identifica după figura, după fizionomie, etapele generațiilor — erau cel puțin trei, dacă nu patru — prezente.

M-am gîndit un moment să-i spun că persoana aceea care gesticula cu juvenilități violente într-un grup de ploși stratosferici, s-a născut în 1897, sau că tipul acela robust pe care am chef să-l trec în darea de seamă, ca pe vremea nemuritorului Caragiale, printre „neobosii dansatori”, e de un leat cu mine. Sau că subsemnatul... M-ar fi crezut? Slavă Domnului (încă nu m-am dezbărat de locuționi anacronice), nu m-am sustras de la nici un dans. Ba am și primit complimente pentru sprinteneală. Mai strănic, m-am angajat în sarabanda aceea — (aduce cu colitional din 1900, dar mai frenetic) — coregrafie înclănată veacului al XXI-lea în fașe, de cel mai în vogă compozitor realist, care s-a inspirat neoidolice din baleul marșan. Deși n-am excelat niciodată în această artă a ritmului pedestru, inițiatorii sarabandei — se pare că sint exploratori ai planetei Marte de unde au adus dansul ăsta, popular acolo — nu m-au exclus sub motiv că aș fi greoi, astmatic, sau mai știu eu ce. Dacă acumă îndrăznesc să fac indiscreția, e fiindcă țin să aduc un omagiu științei ce a descoperit elixirul „miraculos” (tinerii să caute în dicționar explicația termenului acesta desuet), pentru care elixir un anume Faust și-a vîndut sufletul diavolului ca să-l obțin. Grație noilor condiții de viață, socială și sanitară, oamenii au îndepărtat înimaginabilă sonda morții. Tineretea nu mai este apatajul unei vîrste și de binefacerea ei se bucură tot omul, indiferent atestiatul de naștere. Vă garantez că la încă multe revelioane voi asista în calitate de comesean și de reporter și trag nădejdea să-l bag în cotă, să-l fac marș

pe acel legendar Mathusalem, care a servit ca model de longevitate muritorilor exasperați de scurtimea vieții.

Cu deceni în urmă încă, savanții sovietici au fost preocupați de această problemă. Imi aduc aminte că în 1957, cînd s-au aniversat 40 de ani de la Marea Revoluție, ei au făcut pronoschicuri pentru cealaltă aniversare pe care am sărbătorit-o acum trei ani — în 1997. În bună parte prevederile lor s-au realizat și multe alte descoperiri s-au făcut în această direcție, spre norocul meu și al generației căreia îi aparțin. Cu titlu documentar retrospectiv, amintesc cîteva din principiile care stau la baza științei noastre medicale actuale.

Mai întîi țin să atrag atenția asupra uneia din cele mai importante izbîzni reperutate de această știință, în ceea ce privește profilaxia maladiilor care au bîntuit pămîntul mii și mii de ani. Metoda de prevenire a bolilor face ca astăzi flagelatele denumite ciună, holeră, tetanos, febră infecțioasă, tuberculoză, să fie curiozități de muzeu.

În al doilea rînd, ceea ce a contribuit la regenerarea organismului uman, este felul de alimentație care a desopărat corpul nostru de acel „cîmîr de putrelăcii” cum spunea un scriitor contemporan cu Revoluția din Octombrie.

Cînd imi aduc aminte cîte cadavre animale depozitat în stomac, mă apucă groaza. Hrana noastră sintetică de astăzi, fundamentată pe albuminele obținute în proporții industriale, care nu umple abdomenul cu particule greu digeribile, hrană cu gust plăcut și tot alt de variată ca aceea provenită din bucătăria săi-zicem clasică — ne-a scăpat de toate calamitățile bacterice generatoare de artrisme și adipozitate!

Publicul ce vizitează muzeul culinar al trecutului este impresionat de tablourile înfrîșind maladiile produse de cantitatea și natura alimentelor arhaice. Pe bună dreptate sociologii atribuie și felului de nutriție a omenirii în trecut — fie că este vorba de țagă bogăților supranutrită, sau de marea populație prost și subnutrită — decadența și degenerarea anumitor popoare. Nu-i locul să insist asupra acestui capitol. Dar mă duce gîndul la latinul Lucullus cu ospețele sale fabuloase, sau la mesele obișnuite de 30 de mincăruri și de 80 la banchetele de gală — majoritatea feturilor o constituia carnea ale lui Ludovic al XIV-lea. Nu-i de mirare că toți regii Franței deveneau obezi și cum povestesc Saint-Simon, erau noiștri încă în viață fiind, cu trupuri descompuse de pestilența grasimii și a tumorilor intestinale.

Acum 45 de ani, scriitorul sovietic I. Dogușin, bizundu-se pe genul oamenilor de știință ai patriei sale, vedea astfel bucătăria viitorului. „Vom pregăti alimentele din aceleași materiale folosite de frunzele verze ale plantelor — din aer, apă și săruri. Numai că energia solară o vom înlocui cu energia atomică, bineînțeles supusă omului. Aceasta ne va permite să înlocuim agricultura cu uzine alimentare complet automate unde albuminele, carbonul și grasimile, se vor produce independent de soare și timp, iară și vara, zi și noapte, în fiecare minut, necontenit și pe orice punct al globului.

Hrana sintetică va fi o hrană adevărată care va conține numai substanțele necesare organismului, folosite, plătute, pentru că o vom crea așa cum dorim — variată, „ușoară”, gustoasă”.

Și un alt scriitor sovietic, I. Necenev, după ce trasează într-un roman, tabloul unei uzine alimentare colosale, dirijată de un singur muncitor, spune: „Încă înainte ca lumea să fi renunțat la hrana animală și vegetală, chimistii reușiseră să obțină în laborator sute de gusturi și mirosuri sintetice. În stare concentrată acestea aveau o acțiune puternică. Conținutul unui borcan mic ajungea pentru ospătarea populației unui întreg oraș cu... Iluzia de pepene galben sau rață friptă.”

S-a pășit mai departe. Au fost create mii de gusturi și arome necunoscute pînă atunci. Știința le-a împărțit în clase și grupe și a găsit legi de înmulțire și diferențiere a însușirilor lor în funcție de componența chimică. Nici omul cu cea mai bogată imaginație din trecut nu ar fi putut prezenta vedea feturile de mincare cu un gust atât de minunat și variat care sint accesibile cetățeanului din veacul al XXI-lea. Și toate acestea se prepară

din aceeași hidrați de carbon, lipsiti de gust, de grasimi și din albumină. Producția zilnică a fabricii este de 4 milioane de rații reprezentînd 1250 de sorturi diferite”.

A fost cam lungă introducerea provocată de sentimentul de vanitate al unui tînar reporter centenar. E momentul să mă ocup de obiectul reportajului de față, în factura îndătinată a descrierii unei petreceri de revelion. Ca niciodată orgolul de a fi cetățean al anului 2000 mă face să-mi întorc privirile îndrăgă și să-mi adresez impresiile, epistoar, cititorului din 1920, căruia îi infuzăm nădejde mîngîindu-l cu perspectiva de mai bine a viitorului. „Sper că în anul 2000, omenirea nu va mai cunoaște mizeria și exploatarea. Totul e să rezistăm pînă atunci!” — îi spuncem.

Aș începe împărțîndu-vă veștile despre sănătatea mea fizică și morală, conform bunului preleoman al corespondenței populare.

„Sînt cum este crița, mulțumită faptului că viața mea diurnă și nocturnă cunoaște un perfect echilibru. Știu în ce infernal grad sacrificăm nevrosele și insomniile ceasurile de odihnă.

puiește-le în avion care se apropie de o stație de alimentare situată la mare înălțime. Pasagerii zăresc un șir de baloane asemănătoare cu niște gazeometre și o instalație stranie, ce aluce cu o plinie uriașă de gramofon. Prin ferestrele groase ale cabinelor ermetice închise nu pătrunde nici un sunet. Dar vibrarea fină a pereților rachetoplanului, legat de un balon printr-un tub de metal, ne arată că întreaga construcție aeriană se cutremură din cauza motorului puternic. După cîteva minute, acele aparatele semnaleză că rezervorul rachetoplanului s-a umplut la maximum, cu aer... Noul combustibil este luat direct din atmosfera înconjurătoare. Gazele rarefiate de la o înălțime de 30-40 kilometri sint pompate în plinie de unde merg la instalația compresoare. Gazele comprimate se păstrează în baloane. Ajunzînd în motorul avionului, ele se transformă în combustibil. Secretul rezistă în captarea energiei emanată de radiația solară.

Un alt tehnician, inginerul S. Gri-goriev, a rezolvat problema folosirii energice a reacțiilor termo-nucleare. Află, spre uimirea ta, că deasupra întîndurilor de gheață ale Arcticei, arde în întunericul nopții un nou soare. La înălțime uriașă, într-un

pentru uzine, economisindu-se astfel carbunele și țițeiul.

Am petrecut revelionul la un mare restaurant, în decolul festiv al căruia un singur amănunt al trecutului a supraviețuit intact — serpentinele. Sint tot din hîrtie colorată. În schimb, de bînd tehnica obținerii diamantelor a canalizat această „nemeșată” cum i se spunea admirativ în trecut, femeile se împodobesc cu bijuterii confecționate din meteoști, care din condensatul lui se cristalizază, treptat, diamante. Le-am văzut. Ele sint de mărimea unui măr. După doi ani de la răcire o parte din diamante sint folosite ca materii prime pentru cea de-a treia galerie. Se pot obține monocristale de diamant în greutate pînă la 60 de tone. O parte a produselor primelor galerii a fost afectată agregatelor de tăiere a marmorei și mașinilor de forat, de pe șantierul de construcție.

Un coleg întrebîndu-mă ce reportaj „senzational” proiectez, i-am mărturisit că am de gînd să înotesc un grup de geologi maritimi într-o exporare a adîncurilor oceanice, ceea ce nu-i chiar senzational în condițiile în care se efectuează astăzi asemenea expediții. Este notoriu că fundul mării e un antirepozit inepuizabil de bogății, cum m-a informat un prieten de la Institutul metalurgic neroaseelor care a descoperit alge ce extrag și condensează aurul conținut în apa de mare.

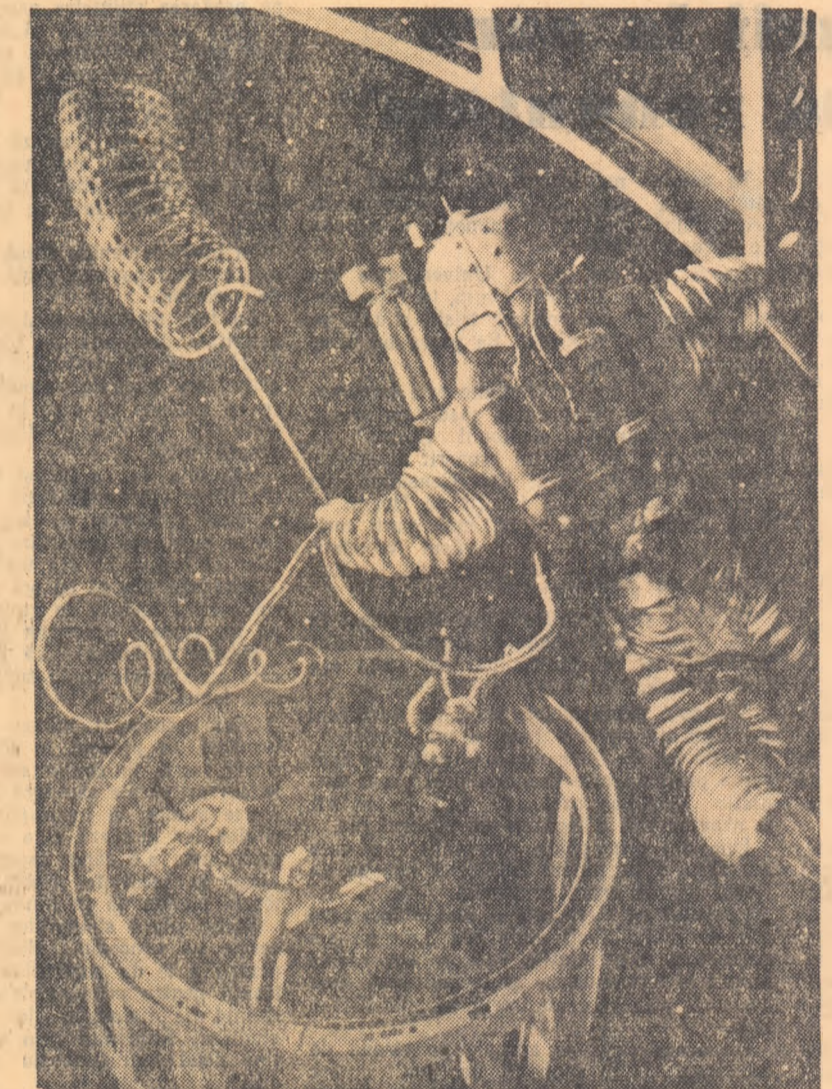
Închei, reproducînd prevederile inginerului V. Drozdov, mai de mult, asupra modului cum se va călători la sfîrșitul veacului XX.

„În anul 1997, pe aerodromuri, locul dispecerilor va fi luat de mașinile de calcul. Aceleași mașini vor urmări zborul aeroplanelor și rachetoplanurilor. Lumea întreagă va fi împînzită de o rețea deasă de stații de dispeceri, în care vor lucra oamenii cei mai obișnuși.

În anul 1997, zborul în orice punct al globului va fi realizat în cîteva ore. Zina de muncă va fi redusă la 3-4 ore. Oamenii vor dispune de mult timp liber. Vor crește necesitățile lor culturale. Sute de milioane de oameni vor simți nevoia să călătorească. La biroul turistic vor sosi milioane de cereri pentru plimbări la izvoarele Nilului Albastru, pentru vizitarea rezervărilor naturale, amenajate în masivul munților Altai, pentru excursii de o zi în pădurile tropicale din America de Sud. Mașinilor electronice de calcul nu li se poate încredința rezolvarea acestor complexe probleme turistice. Căci trebuie să se țină seama de dorințele oamenilor, de numeroase particularități individuale. Pentru a nu se produce îmbulzele pe traseele aeriene și o aglomerație excesivă a excursiștilor în centrele preferate ale globului pămîntesc, dispecerii călătorilor mondiale ascultă cu răbdare pe toți cei ce doresc să întreprindă o călătorie îndepărtată. La masa festivă a revelionului, locul de cîntec îl vor ocupa Dispecerii Călătoriei Mondiale: ei vor ține în mîni pulsul lumii, chelle spre toate căile de comunicație între țări și continente”.

„Să acete zise, își urez dragul meu, după o vorbă bătrînească, încă o mie de ani pace

F. Brunea-Fox

Așa vor arăta viitoarele stații interplanetare care vor înlesni escapadele în cosmos? Cel puțin astfel și le imaginăază creatorii noului film științifico-fantastic „Drumul spre stele”

Acuma dorm ca un prunc, grație „somnului electric”, invenția inginerului Vasiliiev.

Merită să-i descriu aparatul. Aflîndu-se pe perete, la capătul. El permite reducerea timpului de somn pînă la două ore pe noapte, fără a dauna cîtuși de puțin organismului, cu alte cuvînt prelungînd viața oamenilor cu aproape o treime! Acum, noaptea — timpul cînd toată lumea se odihnește, durează doar două ore. La ora 11 soarele artificial începează să mai lumineze, însă începe din nou la ora dragoste pentru schiori și amatori sporturilor de iarnă îl menținem la zero grade, dar numai două luni pe an. Din această cauză au dispărut din comerț căciulele și șosonii.

Fiindcă sint la capitolul căldurii și surse noi de căldură, cred că este interesant de știut că am pus la contribuție adîncul gazos al pămîntului. Visul acad. D. I. Scerbakov, privitor la utilizarea pe scară largă a căldurii subterane e astăzi o realitate.

Instalații tehnice amenajate la cîțiva kilometri în strîfundul pămîntului trimit la suprafață curent electric

cîmp magnetic artificial, atrînd un glob de plasmă strălucitor, cu un diametru de cîteva sute de metri. De pe pămînt, el pare de aceeași mărime cu soarele adevărat, însă el emite o căldură de două ori mai mare decât soarele natural. Grație lui, clima pămîntului sulferă o transformare radicală, ea putînd fi dirijată după necesități.

În adevă aminte de frigul teribil ce stîpînea, iară, partea nord-estică a continentului european. Astăzi i-am redus la o temperatură suportabilă, grație soarelui artificial și doar din dragoste pentru schiori și amatori sporturilor de iarnă îl menținem la zero grade, dar numai două luni pe an. Din această cauză au dispărut din comerț căciulele și șosonii.

Fiindcă sint la capitolul căldurii și surse noi de căldură, cred că este interesant de știut că am pus la contribuție adîncul gazos al pămîntului. Visul acad. D. I. Scerbakov, privitor la utilizarea pe scară largă a căldurii subterane e astăzi o realitate.

Instalații tehnice amenajate la cîțiva kilometri în strîfundul pămîntului trimit la suprafață curent electric

Colaborare

(urmare din pag. 1-a)

textilă, precum și în silvicultură și gospodărie comunale.

An de an, numeroși tineri și vîrstnici și-au însușit în școlile sovietice procesele tehnologice noi și experiența înaltă sovietică, și au pulul efectua cercetări științifice în institutele de specialitate din U.R.S.S.

Trbuie menționat că și țara noastră pe măsura dezvoltării ei, cu deosebire în ultimii ani, a pus la dispoziția Uniunii Sovietice o serie de documente: un număr de specialiști sovietici au fost trimiși la noi pentru documentare, dintr-o parte 14 cu ocazia sesiunii de colaborare ținută la București în luna august a acestui an, cînd au fost prădate părțile sovietice 27 de documente științifice diferite. La recenta sesiune de la Moscova s-a stabilit că organizațiile romine vor presta Uniunii Sovietice proiectul tehnic al întreprinderii de fabricare a cartonului pe bază de stuf și desenele de execuție ale instalațiilor pentru producția bitumului în uzorile diferitelor uzile pentru fabricarea petroliferă și chimică; documentele tehnologice pentru producția de conserve și alte ramuri ale industriei alimentare etc.

În perioada sesiunii specialiștii romini au ținut rîndul în problemele tehnice noi în industria petrolului și a chimiei din R.P.R.

Cele de mai sus sint doar cîteva exemple din multiplele și variatele forme ale colaborării tehnico-științifice dintre țara noastră și țara noastră socialistă. Această colaborare crește și se dezvoltă neîntrerupt, contribuind la crearea condițiilor pentru avîntul economic necesar construcției socializmului în țara noastră.

acad. Ștefan Milcu

Dem. Urmă

De la național la internațional în știință

(urmare din pag. 1-a)

etizează multiple lucrări originale, dar și din alte modalități de materializare a rezultatelor cercetărilor științifice.

Este astfel unanim recunoscută contribuția adusă de școala noastră matematică, strălucit reprezentată de academicienii S. Stoilov, Vrinceanu, Moisil, Miron Niculescu, Tiberiu Popovici și elevii lor, în studiul problemelor actuale ale matematicii.

Științele fundamentale, cu toate exigențele lor deosebite tehnice și metodologice, și-au găsit o reprezentare strălucită în lucrările academicienilor Ne-nitescu, Radu Cernatescu, R. Ripan, I. C. Murgulescu și alții, în domeniul chimiei organice și anorganice, precum și ale acid. H. Hulubei și ale elevilor săi în fizica atomică.

Rezultatele unei îndelungate activități în domeniul fiziologiei și fiziopatologiei ale acad. Danielopolu au intrat de mult în circuitul internațional printr-un masiv contingent de idei și descoperiri în farmacodinamia și fiziologia sistemului nervos vegetativ.

O constatare asemănătoare o putem accepta pentru cercetările de puteri

nologie, de virusologie și de microbiologie.

Tot în științele medicale trebuie să cităm contribuția adusă în problemele actuale ale chirurgiei inimii și ale implantelor de țesuturi (acad. N. Hortolomei, prof. Th. Burzhelea), în ortopedie (acad. Al. Rădulescu) și a.m.d.

O validare internațională a fost dată de congresele de matematica și de medicina, precum și de diversele conferințe, în care larga participare internațională a facilitat cunoașterea și difuzarea cercetărilor făcute în țara noastră.

Un fenomen asemănător s-a petrecut prin participarea delegațiilor noastre la diverse reuniuni cu caracter internațional. Numai în 1957 oamenii noștri de știință au participat la 90 de congrese și sesiuni științifice.

Recunoașterea internațională a științei românești este demonstrată de cooptarea reprezentanților noștri în conducerea organizațiilor internaționale, așa cum ne-o arată alegerea în Consiliul guvernatorilor al Agenției internaționale pentru energia atomică a delegatului țării noastre (prof. V. Novacu), în Federația mondială a oamenilor de știință (acad. Șt. Milcu), în Comitetul executiv al Federației in-

ternationale de neurologie (acad. A. Kreindler), în Liga internațională pentru profilaxia bolilor venerice (acad. S. C. Nicolau) și alții.

Înalta prețuire acordată științei noastre este demonstrată și de alegerea în diverse academii, ca de pildă acad. C. I. Parhon, care este membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. și a numeroase alte societăți savante; acad. Traian Săvulescu care este membru al Academiei de Științe din R. D. Germană, Bulgaria, Cehoslovacia etc.

Este foarte clar că știința în R.P.R. a reușit să aducă contribuții care au servit la rezolvarea problemelor naționale și, în același timp, s-a integrat în circuitul mondial, servind în acest fel dezvoltarea generală a științelor.

Și sintem siguri că acest fenomen se va amplifica și mai mult în viitor, așa cum o arată intensitatea acestui proces desfășurat în ultimul decenial și în condițiile asigurate de statul democrat popular dezvoltării științelor în țara noastră.

*) Reprezentat Jules Verne nu putea veni în „carne și oase”. Era însă o figură de stil a reporterului, cu care s’-a delimitat cititorii în nenumerate rînduri.

